

Sygn. akt III AUa 218/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Jolanta Ansion (spr.)
Sędziowie	SSA Maria Małek - Bujak SSA Ewa Piotrowska
Protokolant	Sebastian Adamczyk

po rozpoznaniu w dniu 22 stycznia 2013 r. w Katowicach

sprawy z odwołania A. P. (A. P.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Gliwicach Ośrodka Zamiejscowego w Rybniku

z dnia 28 listopada 2011 r. sygn. akt IX U 2335/10

zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie.

/-/ SSA M. Małek-Bujak /-/ SSA J. Ansion /-/ SSA E. Piotrowska

Sędzia Przewodnicząca Sędzia

Sygn. akt III AUa 218/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 września 2010r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił ubezpieczonej prawa do renty uznając, że ubezpieczona nie jest niezdolna do pracy.

Ubezpieczona A. P. złożyła odwołanie od powyższej decyzji podnosząc, iż stan zdrowia stale się pogarsza, uniemożliwiając jej podjęcie pracy zawodowej.

Wyrokiem z dnia 28 listopada 2011r. Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Ośrodek Zamiejskowy w Rybniku zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż przyznał ubezpieczonej prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od ukończenia świadczeń rehabilitacyjnych na dwa lata.

Na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w postaci:

akt rentowych ubezpieczonej, opinii biegłych lekarzy - ortopedy E. M. (1)

i internisty I. W. oraz neurologa B. B., Sąd Okręgowy ustalił, iż ubezpieczona A. P. urodziła się (...). W dniu 21 kwietnia 2010r. złożyła kolejny wniosek o ustalenie uprawnień do renty. Zarówno lekarz orzecznik ZUS jak i komisja lekarska uznali, że ubezpieczona nie jest niezdolna do pracy. Rozpoznali oni zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa i stawów kolanowych bez istotnego upośledzenia funkcji oraz nadciśnienie tętnicze uregulowane. Ubezpieczona została przebadana przez biegłych lekarzy sądowych. Zespół biegłych lekarzy internisty i ortopedy w opinii z dnia 15 lutego 2011r. uznał, że ubezpieczona nie jest częściowo ani całkowicie niezdolna do pracy. Nadciśnienie tętnicze jest prawidłowo leczone i obecnie uregulowane, narząd krążenia jest wydolny, zespół jelita drażliwego wymaga diety i kontynuacji leczenia farmakologicznego, kamica pęcherzykowa jest bezobjawowa, schorzenia zapalne trzustki i wątroby nie pozostawiły zmian w funkcji tych narządów. W badaniach obrazowych kręgosłupa lędźwiowego ujawniają się zmiany dyskopatyczne, wielopoziomowe, szczególnie na poziomie L-4-5, mimo istnienia tych zmian, funkcja ruchowa kręgosłupa jest dobra. Koślawość statyczna stawów kolanowych jest duża, współistnieją zmiany zwyrodnieniowe, jednak ruchomość czynna tych stawów jest pełna i brak jest cech stanu zapalnego.

Kolejny biegły (neurolog B. B.) rozpoznała przewlekły zespół bólowy kręgosłupa lędźwiowego z rwą kulszową obustronną z upośledzeniem funkcji statyczno - dynamicznej na tle wielopoziomowej dyskopatii lędźwiowej i zespół szyjny. Zdaniem biegłej, ubezpieczona jest nadal niezdolna częściowo do pracy od ukończenia świadczeń rehabilitacyjnych na 2 lata. Obecnie zgłaszane dolegliwości bólowe i dysfunkcja narządu ruchu są wynikiem konfliktu nerwowo - kręgosłupowego z odcinka L/S, a zespół bólowy kręgosłupa ogranicza sprawność ruchową i jest wynikiem wielopoziomowej dyskopatii lędźwiowej i zmian zwyrodnieniowych. Dolegliwości bólowe i badanie neurologiczne korelują z wynikiem badania NMR kręgosłupa. Ubezpieczona wymaga nadal leczenia wielospecjalistycznego, farmakologicznego i rehabilitacyjnego. Nie nadaje się do pracy, jaką ostatnio wykonywała.

Ubezpieczona posiada wykształcenie średnie techniczne oraz skończyła studium kulturalno - wychowawcze. Ostatnio pracowała jako kasjer sprzedawca.

Sąd Okręgowy na podstawie opinii biegłej neurolog stwierdził, iż ubezpieczona jest częściowo niezdolna do pracy na okres wskazany w opinii biegłego lekarza neurologa B. B.. Dał wiarę tej opinii gdyż - jego zdaniem - jest logiczna, przekonywująco uzasadniona i oparta na wynikach badań. Natomiast pozostała opinia dotyczy innych schorzeń, poza tym wypowiedzieli się lekarze różnych specjalizacji.

Z tego względu Sąd nie uwzględnił zastrzeżeń organu rentowego. Zdaniem Sądu Okręgowego, trudno przyjąć, że ocena funkcji ruchowej leży w kompetencji specjalisty z zakresu ortopedii, a wnioski neurologa są nieadekwatne do stanu faktycznego. Nie można pominąć faktu, że ubezpieczona stara się o rentę po wyczerpaniu świadczeń rehabilitacyjnych. Nie nastąpiła zatem poprawa stanu zdrowia umożliwiająca podjęcie zatrudnienia. Biegły ortopeda, wskazując na schorzenia ruchowe ubezpieczonej, podkreśla duże zaawansowanie zmian, dziwne zatem są wnioski, że nie powodują one żadnych konsekwencji bólowych, a także ruchowych. Kwalifikacje ubezpieczonej do podjęcia pracy umysłowej są tak ogólne, że trudno przyjąć, iż znajdzie ona pracę w swoim zawodzie. Zdolność do pracy w jej przypadku, to jest praca fizyczna, co najmniej średnio ciężka. Do takiej pracy ubezpieczona nie jest zdolna.

Mając powyższe rozważania na uwadze, Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji, po myśli art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.

Apelację pod wyroku Sądu Okręgowego złożył organ rentowy, zaskarżając go w całości.

Wyrokowi temu zarzucił:

- błędną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, poprzez przyjęcie, że stan zdrowia ubezpieczonej powoduje niezdolność do pracy;
- naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 57 w zw. z art. 12 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. Nr 162, poz. 1118 ze zm.), poprzez błędne zastosowanie i uznanie, że ubezpieczona spełniła przesłanki do przyznania świadczenia.

Wskazując na powyższy zarzut apelacji, organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania ubezpieczonej, względnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

Apelujący zaznaczył, iż częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji. Tymczasem ubezpieczona przez przeważającą część swojej aktywności zawodowej wykonywała pracę umysłową (zgodną z poziomem kwalifikacji), a jedynie w krótkim okresie czasu pracy wykonywała pracę fizyczną zaliczaną do prac lekkich lub bardzo lekkich. Według organu rentowego, przyjęcie przez Sąd, że stan ubezpieczonej należałoby odnosić wyłącznie do możliwości wykonywania średniociężkiej pracy fizycznej nie ma żadnego uzasadnienia. Dalej organ rentowy zarzucił, iż samo rozpoznanie zmian, stanów chorobowych, nawet tak obiektywnym badaniem jak Rtg, nie jest równoznaczne z takim nasileniem objawów chorobowych, które skutkuje niezdolnością, choćby częściową, do pracy. Stąd wątpliwości dotyczące oceny mechaniki układu ruchu (stanowiące domenę ortopedii), w szczególności oceny ruchomości kręgosłupa - wobec rozbieżności w opiniach biegłych - wymagałyby dopuszczenia dowodu z opinii kolejnego biegłego ortopedy. Tym bardziej, że długotrwałe utrzymywanie się objawów korzeniowych skutkuje pojawieniem się objawów ubytkowych, np. zaników mięśniowych. W sytuacji ich nieobecności - jak w przypadku ubezpieczonej - występowanie ciągle lub długotrwałe istotnego ucisku na struktury nerwowe w kręgosłupie jest mało prawdopodobne. Mając na względzie wskazane okoliczności, organ rentowy stwierdził, iż ubezpieczona nie jest osobą niezdolną do pracy choćby częściowo, a tym samym, nie spełnia przesłanek do przyznania jej prawa do renty. Podniósł również, iż Sąd I instancji, mimo wniosków organu rentowego, nie dopuścił dowodu z kolejnej opinii biegłego, samodzielnie, dowolnie rozstrzygając wątpliwości wymagające wysokospecjalistycznej wiedzy medycznej.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego jest uzasadniona i w konsekwencji zasługuje na uwzględnienie.

Spór w rozpoznawanej sprawie dotyczył prawa ubezpieczonej A. P. do renty z tytułu niezdolności do pracy w oparciu o przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 162, poz. 1118 z późn. zm.).

Samo pojęcie niezdolności do pracy zdefiniowane zostało w art. 12 i 13 cyt. ustawy o emeryturach i rentach. W kontekście tychże unormowań, niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania owej zdolności po przekwalifikowaniu. Niezdolność jest przy tym całkowita, jeżeli wyklucza wykonywanie jakiejkolwiek pracy i częściowa gdy ogranicza się do utraty w znacznym stopniu możliwości podjęcia zatrudnienia zgodnego z poziomem posiadanych kwalifikacji. W zależności od perspektyw odzyskania zdolności do pracy, rozpatrywanych z medycznego punktu widzenia, omawiana przesłanka uzyskania prawa do renty może mieć charakter trwały bądź okresowy.

Sąd Apelacyjny uznał za zasadne zawarte w apelacji zarzuty organu rentowego w zakresie, w jakim kwestionował on opinię biegłego B. B..

Należy przypomnieć, iż w toku postępowania przed Sądem I instancji biegli

z zakresu ortopedii i chorób wewnętrznych w opinii łącznej stwierdzili, że ubezpieczona nie jest częściowo ani całkowicie niezdolna do pracy

z powodu ogólnego stanu zdrowia. W opinii biegłych w badaniach obrazowych kręgosłupa lędźwiowego ujawniają się zmiany dyskopatyczne wielopoziomowe, szczególnie na poziomie L-4-5. Mimo tych zmian funkcja ruchowa kręgosłupa piersiowo-lędźwiowego jest dobra, brak jest cech utrwalonego zespołu bólowego, ruchy skarżąca wykonuje szybko i swobodnie. Nie ma też bólowych objawów korzeniowych, objaw Laseguea i Neri jest ujemny.

Tymczasem w opinii biegłej neurolog, skarżąca jest nadal niezdolna częściowo do pracy od ukończenia świadczeń rehabilitacyjnych na okres następnych dwóch lat. Według biegłej, zgłoszone dolegliwości bólowe i dysfunkcja narządu ruchu są wynikiem konfliktu nerwowo-kręgosłupowego z odcinka L/S, a zespół bólowy kręgosłupa ogranicza sprawność ruchową i jest wynikiem wielopoziomowej dyskopatii lędźwiowej i zmian zwyrodnieniowych. Zdaniem biegłej, dolegliwości bólowe i badanie neurologiczne korelują z wynikiem badań NMR kręgosłupa. Wymagają nadal leczenia wielospecjalistycznego farmakologicznego i rehabilitacyjnego. Biegła stwierdziła, iż ubezpieczona nie nadaje się do pracy, jaką ostatnio wykonywała.

Trafnie zarzucił organ rentowy, iż ocena dysfunkcji statyczno-dynamicznej leży w kompetencji specjalisty z zakresu ortopedii, podnosząc przy tym, iż w opinii biegłej z zakresu neurologii wystąpił dodatni objaw Laseguea, zaś objaw ten nie występował w czasie badań przeprowadzonych przez biegłych w dniu 15 lutego 2011r.

Wobec stwierdzonych sprzeczności, za zasadny Sąd II instancji uznał również wniosek skarżącego w przedmiocie dopuszczenia dowodu z opinii kolejnego biegłego. Opinię w sprawie wydali: specjalista chorób układu nerwowego dr n. med. E. M. (2) oraz specjalista ortopeda-traumatolog dr n. med. K. W.. Rozpoznali oni „chorobę zwyrodnieniową kręgosłupa lędźwiowego z okresowym przeciążeniowym zespołem bólowym”. Ponadto „koślawość stawów kolanowych bez klinicznych objawów niestabilności i bez istotnej manifestacji klinicznej”. Zdaniem biegłych, ubezpieczona jest zdolna do pracy umysłowej i lekkiej pracy fizycznej.

Natomiast podjęcie pracy wymagającej większego wysiłku fizycznego, a zwłaszcza pracy wymagającej ciągłego chodzenia lub stania, wymaga wcześniejszego wykonania radiogramów stawów kolanowych, tym niemniej w badaniu nie stwierdzono wysięku stawowego, jak również wyraźnych cech niestabilności.

Biegli podkreślili, że w trakcie badania neurologicznego nie ujawnił się ostry ból korzeniowy, a ubezpieczona od 2009r. nie podjęła żadnych działań w kierunku wykonania osteotomii podkolanowej celem skorygowania koślawości stawów kolanowych. Sugeruje to również dobry stan kliniczny w tym okresie i brak wyraźnych zaburzeń czynnościowych (vide: k. 101-102 a.s.).

Sąd dał wiarę w całości opinii biegłych sporządzonej dnia 9 grudnia 2012r. Wnioski zawarte w opinii zostały uznane za własne, ponieważ są one konsekwentne i logiczne. Należy również zauważyć, że opinia ta opierała się na najpełniejszym materiale dowodowym, a biegli w sposób wyczerpujący odnieśli charakter występujących u ubezpieczonej schorzeń do zdolności do pracy zgodnej z jej kwalifikacjami.

Na podstawie zebranego wywiadu, analizy załączonych akt oraz przeprowadzonego badania ubezpieczonej, biegli ci stwierdzili, że ubezpieczona z przyczyn ortopedycznych i neurologicznych nie jest niezdolna do pracy umysłowej i lekkiej pracy fizycznej.

W tym miejscu podkreślenia wymaga okoliczność, iż zgodnie z poczynionymi ustaleniami faktycznymi, których żadna ze stron nie kwestionowała, ubezpieczona posiada wykształcenie średnie techniczne oraz ukończyła studium

kulturalno-wychowawcze. Ubezpieczona pracowała dwukrotnie jako kierownik (...) Domu Kultury w L., recepcjonistka w Urzędzie Miejskim w Z., bibliotekarz - instruktor k.o., księgarz, sprzedawca w sklepie spożywczym 1,5 roku (od 19 sierpnia 1992r. do 20 listopada 1993r.), ponownie księgarz oraz pracownik fizyczny przy foliowaniu opakowań w firmie K. P. w okresie od 11 września 2000r. do 2 października 2002r. - łącznie przez 8 miesięcy i 7 dni. Ostatnio pracowała jako kasjer sprzedawca. Z posiadanego poziomu kwalifikacji wynika zatem, że ubezpieczona predysponowana jest do pracy umysłowej lub lżejszych prac fizycznych.

Z kolei, z opinii biegłej B. B. wynikało, iż ubezpieczona nadal jest niezdolna do pracy, jaką ostatnio wykonywała - kasjer sprzedawca (choć nie stwierdziła ubytków i objawów korzeniowych).

Niemniej jednak z uwagi na fakt, iż częściowa niezdolność do pracy polega na utracie w znacznym stopniu zdolności do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji, zasadne jest stanowisko organu rentowego polegające na twierdzeniu,

iż nie należy odnosić stanu zdrowia ubezpieczonej do ciężkich prac fizycznych, przeciążających kręgosłup w pochyleniu lub polegających na ciągłym chodzeniu, skoro z w/w opinii wynika, iż istnieją przeciwwskazania do wykonywania przez ubezpieczoną pracy w charakterze sprzedawcy, może jednak wykonywać pracę umysłową i lekką pracę fizyczną na ogólnym rynku pracy.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, brak możliwości wykonywania pracy dotychczasowej nie jest wystarczający do stwierdzenia częściowej niezdolności do pracy w sytuacji, gdy jest możliwe podjęcie innej pracy w swoim zawodzie, bez przekwalifikowania lub przy pozytywnym rokowaniu, co do możliwości przekwalifikowania zawodowego. Inaczej mówiąc, niezdolność do wykonywania pracy dotychczasowej jest warunkiem koniecznym ustalenia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, ale nie jest warunkiem wystarczającym, jeżeli wiek, poziom wykształcenia i predyspozycje psychofizyczne usprawiedliwiają rokowanie, że mimo upośledzenia organizmu możliwe jest podjęcie innej pracy w tym samym zawodzie albo po przekwalifikowaniu zawodowym.

Reasumując, wbrew ustaleniom Sądu I instancji, skarżąca nie jest osobą częściowo niezdolną do pracy, w rozumieniu przytoczonych na wstępie przepisów, tym samym nie spełnia rentowych kryteriów nabycia prawa do renty.

Mając powyższe na względzie, Sąd Apelacyjny z mocy art. 386 § 1 k.p.c., zmienił zaskarżony wyrok i orzekł o oddaleniu odwołania od decyzji organu rentowego.

/-/ SSA M. Małek-Bujak /-/ SSA J. Ansion /-/ SSA E. Piotrowska

Sędzia Przewodnicząca Sędzia

JR